

MUSIC (VOCAL) - I
(Theory)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

Note : Attempt one question each from Sections A, B, C and D carrying 15 marks each. Section E is compulsory consisting of 10 short answer questions carrying 4 marks each.

SECTION-A

I. What do you know about the origin and development of Dhrupad Gayan Shaili ?

15

II. Define and explain any three musical terms :
Grah, Ansh, Kan, Murki, Andolan. 15

SECTION - B

III. Giving the biographical sketch, write about the contribution of Pt. Onkar Nath Thakur or Ustad Faiyaz Khan towards Indian Music. 15

IV. Write an essay on Tanpura and Sahayak Nad. 15

SECTION - C

V. What is the importance of Shri Guru Granth Sahib in Music ? 15

VI. Write an essay on importance of Ragas in Gurmata Sangeet. 15

SECTION - D

VII. Write in notation any Drut Khayal of your course with two Taans. 15

VIII. Give full description of Dhamar Taal. Write its notation in Ekgun and Dugun layakaries. 15

SECTION - E

IX. Write short answers :

- Describe the condition of music in Gupta period.
- Write a paragraph on Vilambit Khayal.
- Define Apnyas.
- Who was Swami Harivallabh ?
- Write Aaroh and Avroh of Raag Des.
- How many Matras are there in Deepcharan and Jhap Taal.
- Name the granth written by Sharangdeva. How many chapters are there in it ?
- Define Alap.
- How does music reduce Noise Pollution.
- Write Ekgun and Dugun of Tilwara Taal.

10×4=40

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A, B, C ਅਤੇ D ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ E ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4-4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

I. ਧਰੁਪਦ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 15

II. ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
ਗ੍ਰਹਿ, ਅੰਸ਼, ਕਣ, ਮੁਰਕੀ, ਅੰਦੋਲਨ 15

ਭਾਗ-B

III. ਪੰਡਿਤ ਉੱਕਾਰ ਨਾਥ ਨਾਥੂਰ ਜਾਂ ਉਸਤਾਦ ਵੱਯਾਜ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 15

IV. ਤਾਨਪੁਰਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਨਾਦ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 15

ਭਾਗ-C

V. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? 15

VI. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 15

ਭਾਗ-D

VII. ਆਪਣੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਰੁੱਤ ਖ਼ਿਆਲ ਦੀ ਸੁਰਲਿਪੀ ਦੇ ਤਾਨਾਂ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। 15

VIII. ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਗੁਣ ਲਾਅਕਾਰੀ ਵਿਚ ਲਿਪੀਬੱਧ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ-E

IX. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ:

- ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।
- ਵਿਲੰਬਿਤ ਖ਼ਿਆਲ ਬਾਰੇ ਇਕ ਪੈਰਾ ਲਿਖੋ।
- ਅਪਨਿਆਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ।

- (d) ਸਵਾਮੀ ਹਰੀਵੱਲਭ ਕੌਣ ਸਨ ?
- (e) ਰਾਗ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਰੋਹ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਲਿਖੋ ।
- (f) ਦੀਪਚੰਦੀ ਅਤੇ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ?
- (g) ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ । ਇਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਅਧਿਆਇ ਹਨ?
- (h) ਆਲਾਪ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ ।
- (i) ਸੰਗੀਤ ਧੁਨੀ ਪਰਦੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ?
- (j) ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਦੀ ਇਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਗੁਣ ਲਿਖੋ ।
-

10×4=40